

Samenvatting Kernboodschappen en Q&A's

- Het kabinet verwelkomt het referendum. Het is goed om de mening van burgers te horen over een belangrijk buitenlands onderwerp.
- Dit akkoord gaat over makkelijkere handel voor Nederland en democratie voor Oekraïne. Het kabinet staat voor dit samenwerkingsakkoord.
- Stabiliteit aan onze instabiele grenzen is in ieders belang. Dit akkoord draagt daar aan bij.
- Zonder dat Oekraïne lid wordt van de EU. Nederland is tegen lidmaatschap van Oekraïne.
- Deze samenwerking geeft Oekraïners de kans op een betere toekomst. Het land wil aan de slag om een volwassen democratie te worden, zonder corruptie en met een welvarende bevolking.
- Het akkoord helpt Oekraïne met deze economische en politieke hervormingen. Dit zorgt voor democratie en vrijheid aan de grenzen van de EU.
- Dankzij dit akkoord krijgen Nederlandse bedrijven een betere toegang tot een markt van 45 miljoen mensen. We hebben als handelsnatie baat bij een open Oekraïense markt.
- De Oekraïense bevolking heeft het recht zelf over hun toekomst te kunnen beslissen, als volwassen democratie, zonder invloed van Rusland.
- Het akkoord zal de problemen van Oekraïne niet allemaal meteen oplossen. Het land heeft nog veel werk te verzetten, met dit akkoord kunnen we hen helpen.
- EU heeft al samenwerkingsakkoorden met meer dan 25 landen over de hele wereld, bijvoorbeeld met Israël, Libanon, met Midden-Amerika en met landen in Zuid-Amerika. Akkoorden die hun meerwaarde hebben aangetoond.

Do:

- Duidelijk maken waarom kabinet achter akkoord staat.
- Democratisering/stabiliteit in Oekraïne, handel en samenwerking als argumenten gebruiken
- Term 'samenwerkingsakkoord' gebruiken. Associatieakkoord wordt niet begrepen.
- Duidelijkheid over lidmaatschap: geen voorportaal, Nederland is tegen lidmaatschap.
- Realisme over moeilijk hervormingsproces, Oekraïne is geen perfect land en het heeft nog veel problemen.
- Niet mee gaan in verbreden debat, begrip voor punt, maar terug naar inhoud akkoord.
- Positief over instrument referendum. Het kabinet verwelkomt de gelegenheid haar keuzes rond dit onderwerp uit te leggen.

Don't:

- Veiligheidsargument (Rusland) te zwaar aanzetten, voor/tegen Poetin frame. Wordt gezien als machtspeletjes en bangmakerij. Beter: Benadrukken dat wij open blijven staan voor samenwerking met Rusland, maar niet accepteren dat Rusland zich mengt in Oekraïne. Dat laatste is wel belangrijk om op te brengen.
- Het mooier maken dan het is. Te positief pleiten voor akkoord maakt mensen sceptisch: van overheid wordt ruimte verwacht om eigen afweging te maken.
- Meegaan in verbreding debat (anti EU, gebreken democratie, de maakbaarheidsillusie en falen van het kabinet).
- Bangmakerij of grote woorden gebruiken. We moeten het verdrag niet groter en zwaarder maken dan het is. (Het licht gaat uit)

1. Wat is dit Associatieakkoord precies/Wat heeft NL aan dit akkoord?

- Daarom is het goed dat dit referendum er is. Om dit uit te leggen. Dit akkoord zorgt voor makkelijkere handel voor Nederland en democratie in Oekraïne.
- Het is het fundament onder het Oekraïense hervormingsprogramma. Daarom is het goed dat we op 6 april allemaal stemmen
- Met dit akkoord in de hand gaat Oekraïne aan de slag met stevige hervormingen om een

volwassen democratie te worden, zonder corruptie. De economie wordt gemoderniseerd zodat Nederlandse en Europese bedrijven makkelijker toegang krijgen tot een markt van 45 miljoen.

- Voor Nederland en de EU is het van belang om democratische en welvarende buurlanden te hebben. Daarom sluit de EU regelmatig akkoorden over politieke en economische samenwerking met landen die dat willen, zoals Marokko, Israël, Libanon en zelfs Guatemala. Deze landen worden geen lid van de EU.
- Het akkoord zal leiden tot betere samenwerking op onder andere grensoverschrijdende criminaliteit, corruptiebestrijding en mensenhandel.
- Het uitvoeren van deze hervormingen is een uitdagende klus; het land heeft nog veel werk te verzetten en de problemen zullen niet van de ene op de andere dag verdwijnen. Dat proces zal jaren gaan duren. Daar gaat Nederland streng op toezien.

Desgevraagd

- Wat dit akkoord niet is: Oekraïne wordt geen lid van de EU. Het is ook geen voorportaal voor lidmaatschap. De Nederlandse regering is ook tegen lidmaatschap van Oekraïne.
- Het akkoord gaat Nederland geen extra geld kosten. Oekraïne krijgt wel financiële hulp, van de EU en het IMF, maar dat staat los van dit akkoord. Deze samenwerking is juist het antwoord: Oekraïne voert hervormingen door zodat het niet opnieuw gaat gebeuren.

2. Leidt dit akkoord tot EU-lidmaatschap?

- Nee. Het woord EU-lidmaatschap staat nergens in het akkoord en is ook niet het doel. Deze samenwerking is geen voorportaal. Nederland is tegen lidmaatschap van Oekraïne en heeft een veto.
- Het akkoord legt de afspraken vast van samenwerking met een buurland. En wie maakt geen afspraken met zijn burens?
- Een samenwerking als met Oekraïne hebben we met tientallen landen in de regio, zoals Marokko, en Libanon. Maar ook daarbuiten zoals bijv. met Guatemala. Deze landen zullen nooit lid worden van de EU maar willen wel nauw met ons samenwerken.

Desgevraagd:

- Ik ken de aspiraties van sommige Oekraïense/Europese politici, maar Nederland is tegen lidmaatschap van Oekraïne. Dit samenwerkingsakkoord met Oekraïne is een goed middel om nauw samen te werken, zonder dat dit leidt tot EU lidmaatschap.

3. Krijgt Oekraïne visumvrijheid?

- Dit associatieakkoord betekent niet dat de grenzen opengaan voor Oekraïense burgers.
- Er wordt binnen de EU voor wel gesproken over visumvrijheid voor Oekraïne als het land aan de strikte voorwaarden voldoet. Maar dat staat los van dit akkoord.
- Het gaat dan om toeristenvisa, niet om Oekraïners die hier komen wonen of werken. Pas als Oekraïne aan alle voorwaarden voldoet kan NL instemmen.
- Nederland volgt dit proces kritisch. Op dit moment voldoet Oekraïne nog niet aan de eisen voor visumvrijheid.

4. Gaan er door het akkoord extra miljarden naar Oekraïne?

- Nee. Het associatieakkoord gaat Nederland geen extra geld kosten. Er staat geen verplichting in voor de EU-landen om Oekraïne financieel te ondersteunen.
- Oekraïne krijgt wel financiële hulp, via IMF en EU, maar door dit akkoord gaat er niet meer geld naar dat land. De betere markttoegang kan ons zelfs geld opleveren.
- Het hervormingen in het akkoord moeten er juist voor zorgen dat Oekraïne uit de moeilijke financiële situatie komt.

5. Wat zijn de gevolgen als het akkoord niet doorgaat?

- Zonder akkoord zal Oekraïne niet op dezelfde wijze kunnen werken aan democratie en corruptiebestrijding. Ze moeten het dan zelf doen, zonder hulp van de EU. Die kan de regering van Oekraïne dan niet meer aanspreken. Het is maar de vraag of die hervormingen er dan wel komen, terwijl de bevolking die heel graag wil.
- In ieder geval komt er zonder akkoord geen vrijhandelszone met de EU, waardoor handel niet makkelijker wordt gemaakt. Dat is zonde voor Nederlandse bedrijven die hun geld in het buitenland verdienen.
- Ook niet onbelangrijk is de reactie van Rusland. President Poetin zal blij zijn als het akkoord niet door gaat. Wat betekent dat Oekraïne niet zelf over de eigen toekomst heeft kunnen beslissen.

6. Waarom samenwerken met een corrupt/arm/instabiel/ondemocratisch(vul misstand in) land?

- Dit laat juist zien dat het samenwerkingsakkoord nodig is. Oekraïne wil moderniseren en de EU kan hen daarbij helpen. De mensen willen dat het land wordt hervormd tot een stabiele en welvarende democratie. Dit akkoord helpt de regering op het juiste pad houden.
- Het akkoord zal de problemen van Oekraïne niet allemaal meteen oplossen. Het land heeft nog veel werk te verzetten, met dit akkoord kunnen we hen helpen. Afspraken krijgen pas waarde als ze goed worden uitgevoerd en daar gaan we als Nederland nauw op toezien.
- Met de hulp van de EU wil Oekraïne een land worden met een goed functionerende overheid, onafhankelijke rechters en respect voor mensenrechten. Waar corruptie wordt aangepakt en homorechten gerespecteerd.
- En een land waar bedrijven gemakkelijk en vrij zaken kunnen doen met Nederlandse bedrijven en waar burgers de welvaart hebben om onze producten te kopen.

7. Dit akkoord heeft voor een conflict gezorgd/maakt rusland boos. Waaom dan toch afsluiten.

- Moeten het niet omdraaien. Juist het niet-sluiten van het akkoord leidde in 2013 tot de Maidanopstand, verdeeldheid en achteruitgang in Oekraïne;
- Dit akkoord legt de samenwerking tussen de EU en een buurland vast. De gewone Oekraïner wil gewoon een wasmachine en geen steekpenningen hoeven te betalen bij de dokter. Men wil vrijheid, een rechtsstaat en een einde aan corruptie, en om dat te bereiken is dit akkoord nodig. Om die hervormingen door te voeren.
- Daarom heeft de gewone Oekraïner keer op keer gekozen voor dit akkoord. Bij de Maidanopstand in 2013 en daarna zijn daar letterlijk duizenden mensen voor gesneuveld. Bij de laatste parlementsverkiezingen, in oktober 2014, kregen de pro-Europese partijen samen maar liefst 68,5% van de stemmen. Ook in het overwegend Russischspreekende oosten van het land steunde een meerderheid van de bevolking deze partijen.
- Het akkoord biedt ook ruimte voor goede relaties met Rusland. Het stelt zelfs eisen aan rechten van minderheden.
- Rusland heeft daarom zeker niet het recht om een stokje te steken voor de positieve ontwikkeling die de Oekraïense bevolking wil, bijvoorbeeld door Oekraïne binnen te vallen. Op een oplossing van dat conflict heeft het Associatieverdrag geen enkele betrekking. Daarover wordt gesproken in het kader van het Minsk-akkoord en dat moet doorgang vinden;
- Dat mag in ieder geval zeker geen aanleiding geven om de ambities van gewone Oekraïners te verscheuren. En, zoals gezegd, het verscheuren van het akkoord leidde eerder juist tot opstand;

8. Waarom voert het kabinet geen campagne?

- Dit samenwerkingsakkoord is belangrijk voor Nederland en Oekraïne. Daarom is het goed dat we richting het referendum kunnen vertellen waarom we dit akkoord hebben gesloten.
- We zullen aan iedereen die het wil horen vertellen waarom deze samenwerking goed is voor Nederland en Oekraïne. Tijdens bezoeken, in zaaltjes, in de media. Deze samenwerking is in het belang van Nederland en Oekraïne. Het draagt bij aan makkelijkere handel en een democratisch, vrij Oekraïne.

Desgevraagd:

- Nee, we gaan niet flyereren en of posters plakken. Maar we zullen ons zeker mengen in het debat. Dat mag u best campagne noemen.
- Het kabinet heeft besloten geen extra geld uit te trekken voor een dure campagne. De referendumcommissie heeft 2 miljoen euro beschikbaar voor campagneactiviteiten door organisaties en partijen.

9. Zet het kabinet in op een lage opkomst?

- Het kabinet zet in op een ja voor dit akkoord. We nemen het referendum serieus en zullen dus niet pleiten voor een lage opkomst. Wij hopen dat voorafgaand aan het referendum een goed debat ontstaat over de waarde van dit akkoord voor Nederland en Oekraïne.

10. Neemt het kabinet de uitslag over?

- We gaan nu nog niet vooruitlopen op de uitslag. We hebben goede hoop dat Nederland de voordelen van makkelijkere handel en democratie in Oekraïne ziet.
- Het kabinet volgt de wet. Dat betekent dat bij een ongeldige uitslag of een geldig 'ja' het kabinet het verdrag kan ratificeren.
- Ratificatie kan dus alleen plaatsvinden met instemming van het parlement.
- Het kabinet hecht veel waarde aan de maatschappelijke discussie rond het referendum.

11. Wat doet het kabinet bij een nee?

- Het kabinet heeft nog geen besluit genomen over het overnemen van de uitslag van het raadgevend referendum. We lopen niet vooruit op de uitkomsten van het referendum.
- Bij een ongeldige uitslag of een geldig ja zal het akkoord worden geratificeerd zoals gepland.
- Bij een geldig nee zal het kabinet nadenken over de vervolgstappen en daarover ook met het parlement spreken. De inhoud van het maatschappelijk debat over het akkoord zal daarbij een belangrijke rol spelen.

Bij doorvragen:

- Als Nederland na een geldig nee, een grondige overweging en bespreking met het parlement, zou besluiten het verdrag niet te ratificeren, kan het akkoord niet in werking treden.
- Er doet zich dan een nieuw politiek feit voor. Er zal dan overleg op het niveau van de Europese Raad moeten plaatsvinden om een oplossing te vinden, zoals gebruikelijk is als een verdrag schipbreuk lijdt.

12. Waarom zegt het kabinet niet wat er met de uitslag wordt gedaan

- Het kabinet wil het debat niet beïnvloeden door vooruit te lopen op mogelijke uitkomsten van dat debat. Wij staan voor dit akkoord, omdat het goed is voor handel en democratie in Oekraïne. Het is nu aan de Nederlanders om hun mening te geven.

13. Waarom een voorlopige toepassing?

- Voorlopige toepassing geldt voor de onderdelen waarvan de lidstaten de zorg (competentie) bij de Europese Commissie hebben gelegd.

- Omdat voor deze onderdelen geen aparte instemming van de lidstaten nodig is, kan het al voorlopig worden toegepast terwijl het complete akkoord nog moet worden geratificeerd.
- Dit gebeurt ook bij andere verdragen, zoals het vrijhandelsakkoord van de EU met Zuid-Korea. Hierdoor kan het bedrijfsleven zich voorbereiden op de definitieve ratificatie van het akkoord.
- De voorlopige toepassing is belangrijk voor het Nederlandse bedrijfsleven, dat daardoor makkelijker zaken kan doen met Oekraïne.

14. Wat gebeurt er bij een Nee met de Voorlopige toepassing? Dat kan toch enkel unaniem

worden gestopt? Dan is NL kansloos.

- Een dergelijke situatie onontgonnen terrein.
- Maar, er zal in acht moeten worden genomen dat het voortduren van de voorlopige toepassing zich niet verhoudt tot het gegeven dat het verdrag niet meer in werking kan treden.
- De voorlopige toepassing is immers gericht op de verwachting dat ratificatie zal gebeuren.
- De interpretatie van de Juridische Dienst van de Raad is dat de Raad hierover een besluit moet nemen, omdat het besluit over de voorlopige toepassing ook met unanimiteit is genomen.

15. Wat zijn de gevolgen voor het akkoord als Nederland niet instemt?

- Als Nederland het verdrag niet ratificeert kan het verdrag niet in werking treden. Er zou een nieuwe situatie ontstaan ook voor de EU. Daar kunnen we niet op vooruit lopen.
- Maar ga ervan uit dat het niet zo ver zal komen. Het samenwerkingsakkoord is in het belang van Nederland en Oekraïne: makkelijkere handel en democratische hervormingen.

Bij doorvragen

- De voorlopige toepassing stopt niet automatisch.
- Deze nieuwe situatie is onontgonnen terrein. De interpretatie van bijvoorbeeld de Juridische Dienst van de Raad is inderdaad dat voor het beëindigen van de voorlopige toepassing unanimiteit vereist is, omdat het besluit over de voorlopige toepassing ook met unanimiteit is genomen.
- Maar het voorlopig toepassen van een verdrag dat niet geratificeerd zal worden, kan niet voortduren. De voorlopige toepassing is immers gericht op de verwachting dat ratificatie zal gebeuren. De Raad zou in elk geval hierover een beslissing moeten nemen en zal daarbij in acht moeten nemen dat het voortduren van voorlopige toepassing zich niet verhoudt tot het gegeven dat het verdrag niet in werking zal treden.

16. Speelt een nee Rusland in de kaart?

- De Oekraïense bevolking heeft het recht zelf over hun toekomst te kunnen beslissen, als volwassen democratie, zonder invloed van Rusland. Zij hebben zelf gekozen voor deze samenwerking met de EU
- Rusland is inderdaad tegen dit akkoord en zal blij zijn met een 'nee'. Goed te beseffen dat de Russische president Poetin dit akkoord wilde tegenhouden om Oekraïne in zijn invloedssfeer en onder zijn controle te kunnen houden.
- Wij zouden graag ook met Rusland samenwerken, zij hebben ook profijt van een stabiel Oekraïne. Maar op dit moment staan zij daar helaas niet voor open.

17. Wat vond u van de GeenPeil campagne?/Feit dat er een referendum is?

- Knappe prestatie van referendum initiatiefnemers om meer dan 400.000 handtekeningen te verzamelen.
- Het kabinet verwelkomt het referendum. Het is goed om de mening van burgers te horen over een belangrijk buitenlands onderwerp.
- Het akkoord gaat over handel voor Nederland en vrijheid in Oekraïne. Het kabinet staat voor dit samenwerkingsakkoord. Daarom hebben we dit ondertekend, en dat vertellen we graag.

18. Volgens de initiatiefnemers gaat het referendum over democratie in de EU

- Het kabinet staat binnen de EU voor het Nederlandse belang. Het kabinet deelt de zorgen van veel burgers over het functioneren, daar werken we ook aan in Brussel, en we gaan graag het debat aan hoe het beter kan.
- Maar het referendum gaat over het associatieakkoord met Oekraïne. Niet over het functioneren van de EU. Het akkoord is de vraag op het stemformulier en dat is waar uiteindelijk ja of nee tegen gezegd gaat worden.
- De kiezer en het referendum zijn niet geholpen bij een discussie over een ander onderwerp. Want waar kies je dan eigenlijk voor?